

Ministerie van Justitie
De heer dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE

Referentie: 09/01230
Contactpersoon: Dhr. mr. A.J. Moerman, a.moerman@rijnstad.nl
Betreft: Ontwerp wetsvoorstel maximering incassokosten

Utrecht, 5 november 2009

Geachte heer Hirsch Ballin,

Met grote belangstelling heeft de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSR) kennis genomen van het ontwerp wetsvoorstel maximering incassokosten. Het LOSR-rapport 'Incassokosten, een bron van ergernis!' heeft laten zien dat een wettelijke maximering noodzakelijk is en het wetsvoorstel voorziet hierin.

In deze brief gaan we eerst in op de positieve aspecten uit het wetsvoorstel. Vervolgens beschrijven we drie aspecten die verbetering c.q. verduidelijking behoeven. Tot slot gaan we in op de gevolgen die het wetsvoorstel zou moeten hebben op de overheid als schuldeiser.

Positief

1. De regeling geldt voor vorderingen tot € 25000 (nieuwe competentiegrens kantonrechter). Dit betekent in de praktijk dat de meest kwetsbare groepen, namelijk particulieren en kleine zelfstandigen met maximumtarieven beschermd zullen worden.
2. De regeling geldt alleen voor vorderingen tot betaling van een geldsom waarvan de omvang in een overeenkomst is vastgesteld. De regeling geldt bijvoorbeeld niet voor schadevergoeding.
3. De regeling is dwingend waarvan niet ten nadele van de schuldenaar mag worden afgeweken, maar natuurlijk wel ten voordele. Dit is van groot belang omdat schuldeisers anders bij algemene voorwaarden hogere tarieven vaststellen terwijl in de praktijk de consument niet echt partij is bij de totstandkoming van algemene voorwaarden.
4. Er geldt een maximumpercentage voor incassokosten die afloopt naarmate de vordering stijgt met een minimumbedrag van € 40:
 - 15% over de eerste € 2500
 - 10% over de volgende € 2500
 - 5 % over de volgende € 5000
 - 1% over de volgende € 15000

Dus bij een vordering van € 3000 mag maximaal berekend worden:

$$15\% \times 2500 + 10\% \times 500 = €425$$

Dat de maximumvergoeding geleidelijk met een percentage omhoog gaat is een aanmerkelijke verbetering ten opzichte van de staffel uit het rapport Voorwerk II. Deze gaat spronggewijs.

Bijvoorbeeld:

- hoofdsom € 500 -> maximum incassokosten € 75
- hoofdsom € 501 -> maximum incassokosten € 150

5. De maximale vergoeding omvat alle incassohandelingen ongeacht de benaming.
6. Het maakt voor de maximum incassokosten niet uit of de vordering door de schuldeiser zelf of door meerdere partijen wordt geïncasseerd. Het maximum geldt voor de totale kosten, dus inclusief de kosten die de schuldeiser zelf heeft gemaakt. Het in het LOSR-rapport gesignaleerde probleem van in de hoofdsom verborgen incassokosten wordt hiermee tegengegaan.
7. Er wordt in het tarief geen onderscheid gemaakt tussen schuldeisers die wel en schuldeisers die niet BTW-plichtig zijn. Dat komt de eenvoud van de regeling ten goede.

Verbeterpunt 1: dubbele redelijkheid

Volgens vaste rechtspraak geldt voor het in rekening brengen van incassokosten dat er voldaan moet worden aan een dubbele redelijkheidstoets, namelijk dat zowel het maken als de hoogte van de incassokosten redelijk moet zijn. Met de voorgestelde wetswijziging wordt de hoogte van de incassokosten gemaximeerd. Het is van belang om in de toelichting te onderstrepen dat het niet de bedoeling van het wetsvoorstel is om de in de rechtspraak ontwikkelde dubbele redelijkheidstoets te doorkruisen. Dit betekent dat de kosten niet standaard in rekening mogen worden gebracht, omdat nog steeds voldaan moet worden aan de voorwaarde dat het maken van de kosten redelijk moet zijn. Voorbeelden uit de rechtspraak:

1. Als van meet af aan duidelijk is dat betrokkene niet wil betalen, bijvoorbeeld omdat hij het niet eens is met de vordering. Het sturen van aanmaningen is dan zinloos. De schuldeiser had dan beter meteen kunnen dagvaarden.¹
2. De schuldeiser stort teveel ontvangen premie terug, terwijl hij tegelijkertijd nog premie te innen heeft. Het maken van incassokosten is dan onnodig: de schuldeiser had die kunnen voorkomen door simpelweg te verrekenen.²
3. De vordering had meegenomen kunnen worden in een eerdere procedure (samenvoegen). Dat is niet gebeurd waardoor er onnodig kosten zijn gemaakt.³
4. Elke maand wordt de huur iets te laat betaald omdat de uitkering aan het eind van de maand ontvangen wordt. Het is dan niet redelijk om maandelijks incassokosten te maken.⁴

Het is toch niet de bedoeling van het wetsvoorstel dat schuldeisers, wanneer maandelijks te laat betaald wordt, telkens het minimumbedrag ad. € 40 in rekening mogen brengen? De huidige praktijken van energie- en waterbedrijven om maandelijks kosten te berekenen moeten met het wetsvoorstel beëindigd worden. Voorziet het wetsvoorstel hier wel in? Het is van belang dat de wetgever zich hierover uitspreekt.

Het is toch ook niet de bedoeling dat zonder herinnering, bij wijze van spreken bij één dag te laat, meteen incassokosten in rekening mogen worden gebracht? Weliswaar is de debiteur bij het niet op

¹ Ktg. Bergen op Zoom 14 maart 2001, [LJN: AB1387](#)

² Rb. Haarlem sector kanton 14 december 2006, [LJN: AZ3542](#) en Rb. Haarlem sector kanton 24 augustus 2006, [LJN: AY6720](#)

³ Rb. Haarlem sector kanton 28 juni 2006, [LJN: AX9679](#) en Rb Rotterdam sector kanton 8 februari 2006, [LJN: AV1888](#) en Rb Maastricht sector kanton 12 februari 2003, [LJN: AF4144](#)

⁴ Rb. Haarlem sector kanton 19 november 2003, [LJN: AO1225](#)

tijd betalen van rechtswege in verzuim en is hiervoor geen ingebrekestelling vereist. Vanaf dat moment is men dan ook direct rente verschuldigd. Maar dat is nog iets anders of het dan redelijk is om meteen incassokosten te maken? In het rapport Voorwerk II staat hierover:

“Wel is denkbaar dat het al dan niet waarschuwen van de debiteur voor het ontstaan van buitengerechtelijke kosten een factor oplevert waarmee rekening kan worden gehouden bij de toetsing of de betreffende kosten redelijkerwijs (al) moesten worden gemaakt.”⁵

Het is van belang dat de wetgever zich ook hierover uitspreekt.

Verbeterpunt 2: meerdere vorderingen / termijnen

Art. 2 lid 3 Ontwerpbesluit incassokosten geeft een regeling voor berekening van de incassokosten wanneer de schuldeiser meerdere vorderingen op dezelfde schuldenaar heeft. Er staat:

“3. Indien kosten als bedoeld in artikel 96 lid 2, onder c van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek worden gemaakt ter voldoening van meerdere vorderingen van de schuldeiser op dezelfde schuldenaar, wordt voor de berekening van de vergoeding onder hoofdsom verstaan het totaal van de vorderingen die door de schuldenaar gelijktijdig worden voldaan.”

Uit de toelichting wordt duidelijk dat meerdere vorderingen van dezelfde schuldeiser ook kunnen voortvloeien uit één overeenkomst, bijvoorbeeld het verschuldigd zijn van meerdere huurtermijnen. Het maximumbedrag aan incassokosten wordt dan berekend over het gedeelte van de vorderingen die gelijktijdig betaald worden. Over het gedeelte dat nog niet betaald wordt mogen dan weer afzonderlijk incassokosten berekend worden.

Deze regel werkt goed wanneer een percentage aan incassokosten berekend wordt. Er ontstaan echter nadelige effecten wanneer bij een maandelijkse aflossing telkens het minimumbedrag aan incassokosten ad. € 40,- berekend wordt. Het volgende voorbeeld kan dit verduidelijken.

Er is sprake van een achterstand van 6 termijnen van € 100,- bij een energiebedrijf. Er mag dan het volgende aan incassokosten berekend worden:

- Bij betaling ineens: 15% van € 600 = € 90
- Bij aflossing € 100 per maand: 6 x € 40 = € 240

Om € 100 per maand op de hoofdsom te kunnen aflossen, moet dus € 140 per maand betaald worden.

Dit effect treedt met name op bij kleine termijnbetalingen vanwege de minimum incassokosten ad. € 40. Vanwege dit effect zullen schuldeisers op hun specificatie een onderscheid gaan maken tussen betaling ineens en betaling in termijnen. Zo'n specificatie ziet er bijvoorbeeld als volgt uit:

Voorbeeld specificatie

6 maanden achterstand ad. € 100	€ 600
Incassokosten bij betaling ineens (15%)*	€ 90 +
	€ 690

*Bij een gedeeltelijke betaling wordt van het bedrag 15% voor incassokosten aangemerkt, met als minimum € 40.

⁵ Zie [Rapport Voorwerk II, paragraaf 4.1](#)

Deze regeling maakt het mogelijk om bij een aflossing van € 50 per maand (bij lage inkomens veel voorkomend), € 40 aan incassokosten en € 10 als aflossing aan te merken. Dit is disproportioneel!

Om te voorkomen dat de regeling nadelig werkt voor kleine deelbetalingen en om te voorkomen dat de regeling wel erg ingewikkeld wordt is het volgens de LOSR van belang te bepalen dat bij betaling van meerdere vorderingen en termijnen het minimumbedrag ad. € 40 slechts eenmaal in rekening mag worden gebracht.

Verbeterpunt 3: rente

Volgens de toelichting op het Ontwerpbesluit worden incassokosten alleen berekend over de hoofdsom en niet over de verschuldigde rente. Hiervoor is bewust gekozen om de regeling eenvoudig en hanteerbaar te maken.

Er ontstaat echter onduidelijkheid over deze regel door de volgende passage uit de toelichting op het Ontwerpbesluit (p.3):

“Het is voor de berekening van de verschuldigde vergoeding voor de incassokosten in beginsel niet van belang hoe lang de schuldenaar in verzuim is. Wel zij gewezen op artikel 6:119, tweede lid en artikel 6:119a, derde lid BW. Ingevolge deze bepalingen wordt de hoofdsom na afloop van een jaar waarover de wettelijke rente wordt berekend, vermeerderd met de wettelijke rente.”

De woorden ‘in beginsel’ en ‘wel zij gewezen’ lijken er op te duiden dat de incassokosten na een jaar wel worden berekend over de rente van het voorgaande jaar. Is deze interpretatie juist?

Mocht deze interpretatie juist zijn dan wil de LOSR deze werkwijze afraden, omdat de regeling daarmee moeilijker uitvoerbaar en controleerbaar wordt. Bovendien kunnen contractspartijen van het wettelijke systeem van rente op rente op jaarbasis afwijken, bijvoorbeeld door rente op rente op maandbasis overeen te komen. Het berekenen van incassokosten wordt daarmee nog gecompliceerder.

Verbeterpunt 4: de overheid als schuldeiser

Onderhavig wetsvoorstel reguleert de hoogte van de incassokosten in het privaatrecht. De incassokosten die de overheid op basis van het publiekrecht in rekening mag brengen is geregeld in het Besluit buitengerechtelijke kosten van 25 juni 2009¹. Dit besluit regelt nu een maximumpercentage van 15% over de hoofdsom voor buitengerechtelijke kosten die gemaakt worden bij betekening en tenuitvoerlegging van een dwangbevel.²

Volgens de toelichting van het Besluit moet het hier gaan om redelijke kosten en dat betekent bij grote bedragen dat dit niet zonder meer 15% van de verschuldigde geldsom is, omdat dit een buitenproportioneel hoog bedrag aan buitengerechtelijke kosten met zich kan brengen. Uit de toelichting blijkt dus al dat bij hoge vorderingen een lager percentage dan 15% gehanteerd moet worden.

Om een eenduidige uitleg van deze regeling te bevorderen en om een onnodig onderscheid tussen vorderingen gebaseerd op privaatrecht en publiekrecht te voorkomen, beveelt de LOSR aan om de percentages uit het Ontwerpbesluit incassokosten ook op te nemen in het Besluit buitengerechtelijke kosten.

Tot slot

De voorgestelde wetswijziging maakt, met een belangrijke aanpassing ter verbetering, het mogelijk om op te treden tegen:

- incassobureaus die zich over de ruggen van schuldenaren verrijken, door onder allerlei benamingen veel te hoge kosten in rekening brengen;
- incassobureaus die incassokosten over de hoofdsom berekenen, terwijl de schuldeiser zelf ook al kosten in rekening heeft gebracht die in de hoofdsom verstopt zitten (verborgen incassokosten);
- de enorm hoge incassobedragen die energie- en waterbedrijven in rekening brengen en die nu onder dreiging van afsluiting veelal betaald worden;
- de extra 25 euro incassokosten die de bij de Nederlandse Vereniging van Incasso-ondernemingen aangesloten incassobureaus standaard te veel in rekening brengen (130 miljoen op jaarbasis).

Sociaal raadslieden van LOSR/MOgroep W&MD zien uit naar de wettelijke maximering van incassokosten. Een wettelijke regeling is hard nodig!

Met vriendelijke groeten,

Saskia Noorman - den Uyl
Voorzitter LOSR

André Moerman
Voorzitter signaleringscommissie LOSR

¹ [Stb. 2009, nr. 268.](#)

² Vanwege het moment waarop deze kosten berekend worden (bij betekening dwangbevel) hebben deze kosten meer overeenkomsten met nakosten, dan met incassokosten. De hoogte van door de rechter toegewezen nakosten zijn echter veelal aanmerkelijk lager dan 15% van de hoofdsom.